

Ruimte voor groen

Meerjaren Groenprogramma Voortgangsrapportage 2022

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl/
groenbeleid

Colofon

Projectmanagement

Janny Straatsma

Opdrachtgever

Opgave Groene Leefomgeving

Grafische realisatie

OntwerpStudioRuimte

Versiedatum

9 mei 2023

Bestuurlijke besluitvorming

PM

Inhoudsopgave

[illegible]

Inleiding

We werkten in 2022 weer met veel plezier samen met onze inwoners aan de noodzakelijke vergroening van onze stad. Zo zijn er in Rivierenwijk, Overvecht en Noordwest samen met inwoners diverse vergroeningsactiviteiten uitgevoerd en voorbereid. In dit voortgangsverslag laten we de resultaten zien.

We werken aan een groene gezonde stad voor mens en dier. Een groene en klimaatbestendige omgeving en een goede kwaliteit van de openbare ruimte zijn daarvoor essentieel en groen dichtbij. En groen dat meegroeit met de groei van de stad. Zo krijgen en houden we een omgeving met veel groen en meer bomen. We verwijderden waar mogelijk verharding en voegden groen en bomen toe in de buurten. Dit doen we om de groei in woningen in balans te houden met extra groen. Het afgelopen jaar werkten we aan een uitwerking van de Schaalsprong Groen, hiervoor stuurden we de raadsbrief Strategie voor Groen. Versterken van de groenblauwe structuren, het vergroenen van het bebouwde gebied en meer groen rondom de stad, dragen bij aan de schaalsprong. Bij het aanleggen en verbeteren van groen gaven we in 2022 prioriteit aan de ontwikkeling van groen in de groenarme buurten, buurten met gezondheidsachterstanden en aan de wijken waar we de vergroening kunnen combineren met geplande vervangingsmaatregelen, zoals in de naoorlogse wijken.

In deze rapportage staan de belangrijkste projecten van de vergroening van de stad in 2022. We zien dat voorbereiding veel tijd kost omdat de ruimte schaars is en bewoners niet altijd dezelfde belangen hebben. De keuze tussen groen en ruimte voor parkeren blijft een lastige opgave in de openbare ruimte en de betrokkenheid wisselt nogal per wijk. Rekening houdend met al deze factoren hebben we een behoorlijk aantal projecten kunnen uitvoeren. We merkten wel dat de urgentie voor vergroening met deze hete zomer toeneemt en men verlangt naar koele plekken in de stad, dat zie je terug in de drukte in de parken.

Dit jaar hebben we ook meer projecten geprogrammeerd dan er budget beschikbaar is. In de praktijk lopen projecten vaak vertraging op en komende de kosten later. Dat kan leiden tot onderbesteding. Met het tempo dat nodig is om de stad te vergroenen kunnen we geen kans onbenut laten.

We hebben voor een aantal projecten een beroep kunnen doen op co-financiering van Rijk, Provincie en Waterschappen en een versnelling kunnen maken met coronamiddelen.

Sinds 2020 is het Meerjaren Groenprogramma een vast onderdeel van het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR). De MPR bevat geen aparte terugblik over de uitgevoerde projecten, vandaar dat we deze voortgangsrapportage maken over de projecten uit het Meerjaren Groenprogramma.

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Groen in straten en buurten

Groener Rivierenwijk

Rivierenwijk is één van de groenarmere wijken van onze stad. De afstand tot stadsparken is er groot en Rivierenwijk kent weinig buurtparken en plantsoenen die vaak ook nog versteend en schaduwarm zijn. De wijk is daarmee gevoelig voor hittestress en wateroverlast na hevige regenbuien en biedt bewoners onvoldoende groen om te recreëren en dieren onvoldoende leefruimte. Kortom: de urgentie om juist in Rivierenwijk te vergroenen is hoog. Daarnaast vindt pal naast Rivierenwijk de grootste binnenstedelijke gebiedsontwikkeling van Utrecht plaats: de Merwedekanaalzone. Deze ontwikkeling heeft ook gevolgen voor de omliggende buurten zoals Rivierenwijk. Om Rivierenwijk ook te laten profiteren van deze omliggende ontwikkelingen is investeren in een groenere openbare ruimte van belang. Het project Rivierenwijk Groener is een pilotproject voor het realiseren van de vergroening in straten en buurten.

Op het Maasplein maakten we met de betrokken ouders en leerlingen van de Maaspleinschool een ontwerp voor een groener schoolplein, waar avontuurlijk en natuurlijk spelen centraal staat. Deze “metamorfose” zoals het krantenartikel aangeeft, is in augustus in gebruik genomen. Bij deze herinrichting is ruim 1.400 m² verharding afgevoerd en omgezet in groen, zijn extra bomen geplant en nieuwe speeltoestellen geplaatst.

► Aandacht in de media voor vergroeningen

In 2022 hebben we gewerkt aan de voorbereiding van diverse projecten. Bij de Willem Sluysterstraat is een bestaand breed voetpad dat we gaan vergroenen tot een koelere én fijne verblijfsplek. Bij het Amerhofje zijn we met bewoners een ontwerp voor een (openbare) binnentuin aan het uitwerken op een voormalig parkeerterrein. Hiermee vergroenen we ruim 300 m2 en verbeteren de sociale veiligheid. De bewoners willen ook het beheer van het nieuwe plantsoen op zich nemen. De Reggestraat en de Spiegelstraat zijn projecten waarin we onderzoeken hoe we met technische maatregelen bomen dichterbij bestaande kabels en leidingen kunnen planten. Voor beide straten is een ontwerp voor meer groen en meer bomen uitgewerkt. In de straten willen we in het najaar van 2023 meer dan 10 bomen toevoegen door ruimte vrij te maken door parkeerplaatsen op te heffen. Het nu sterk versteende Drakenplein, een populaire speelplek middenin Rivierenwijk, vraagt ook om vergroening. Het plein is omringd door huizen en ligt aan een buurthuis met daarin onder andere een kinderdagverblijf. Afgelopen voorjaar zijn we met omwonenden en gebruikers van het plein in gesprek gegaan over een groener plein. Met deze input werken we nu een ontwerp uit voor een groener Drakenplein (uitvoering: najaar 2023).

► Aanleg geveltuintjes

Groene ommetjes

De wijk Noordwest behoort eveneens tot de groenarme wijken van Utrecht. Om hier verandering in te brengen, werken we aan het project Groene Ommetjes onder de noemer “Groener Noordwest”. Hierbij zetten we vooral in op het ondersteunen van bewonersinitiatieven gericht op het ontharden en toevoegen van groen in de openbare ruimte. Hierdoor komen er steeds meer groene schakels waarmee groene ommetjes gemaakt kunnen worden.

Binnen het project Groene Ommetjes ligt het zwaartepunt in Noordwest maar ondersteunen we ook initiatieven in de wijken West en een initiatief in de wijk Noordoost. Op die manier werken we in verschillende gebieden aan de opgave.

Noordwest en West

In Noordwest werken we binnen een aantal deelprojecten aan de vergroening van de buurten. Denk hierbij aan het toevoegen van bomen, realisatie van beplantingsvakken en vergroenen van pleinen. De recente vergroening van het Grootmeesterplein en de aanleg van een wandelpad, plantvakken en hagen aan de Burgemeester van Tuylkade zijn voorbeelden van deze vergroening in Noordwest. We werkten in 2022 aan de voorbereiding van 9 verschillende deelprojecten, waarvan de eersten begin 2023 in uitvoering gaan.

In West zijn bestaande groene plekken weer verder verbonden door aan de Vleutenseweg plantvakken te plaatsen en het plantsoen aan de Niasstraat gevarieerder te beplanten. Onlangs is ook de Oltmansstraat, op initiatief van bewoners van groen en bomen voorzien.

In 2023 onderzoeken we op welke manier deze groene plekken in Noordwest beter verbonden kunnen worden en waar ruimte is voor meer groen. Daar volgen nieuwe toe te voegen groene verbindingen uit.

► Bijschrift?

Noordoost

Bewoners en ondernemers aan het Hooghiemstraplein hebben de wens om het plein groener en klimaatbestendig te maken door overbodige verharding te verwijderen voor groen. Het is nu vooral een stenig plein dat weinig uitnodigt tot ontmoeting. Samen met de bewoners en ondernemers is in 2022 intensief gewerkt om een groener plein met plantvakken en een grote wadi te ontwerpen. De uitvoering is afhankelijk van het plantseizoen en terrasseizoen. Het heringerichte plein zal naar verwachting eind 2023 worden opgeleverd.

Het Groene Lint

In 2022 werd langs een deel van het Groene Lint bijzondere beplanting en bloembollen geplant. De vergroening van het hof aan de Okapidreef is in 2022 uitgevoerd. In het voorjaar van 2023 starten we met de uitvoering van het vergroenen van de overige vijf hoven van de Antilope-, Giraffe-, Chios-, Kos- en Thiradreef.

► Zo vond met bewoners de participatie plaats voor herinrichting van het hof aan de Okapidreef

Extra bomen

900 jaar Utrecht, 900 bomen

In 2022 vierden we vol trots dat Utrecht 900 jaar stadsrechten heeft. Om in de hele stad een blijvende herinnering te hebben aan 900 jaar stadsrechten, plantten we in 9 wijken een herinneringsboom. Zoals ook aangegeven in Amendement A 2020 nr 149. De laatste boom, planten we in 2023. De locaties voor de herinneringsbomen zijn aangedragen door bewoners en bij elke boom is een kunstwerk aangebracht dat bestaat uit voetstappen van buurtbewoners. De buurt is daardoor verbonden met de boom en het is daarmee ook een bijzondere, groene en toegankelijke plek waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten.

Herinneringsbomen

De 9 plekken waar de herinneringsbomen staan zijn:

- West: het Dominicusplantsoen
- Noordwest: het Noordse park
- Overvecht: op het centrale veld naast de verharde tennisbaan in park de Watertoren
- Noordoost: het plantsoen aan de Biltse Rading op het Veemarktterrein
- Binnenstad: het Paardenveld
- Zuid: het Tolsteegplantsoen
- Zuidwest: het plantsoen aan de Rooseveltlaan ter hoogte van de Prins Clausbrug
- Leidsche Rijn: de Jan Wolkerssingel
- Vleuten-De Meern: het Burchtplein

Voor oost wordt nog een plek gezocht, omdat bewoners de aangedragen plek toch niet geschikt vonden.

Onderdeel van de viering was het weggeven van 900 bomen aan onze inwoners in 2021 en 2022 voor hun eigen tuinen en ze zo ook te betrekken bij de vergroeningsopgave van de stad.

► Viering 900 jaar Utrecht met weggeefbomen

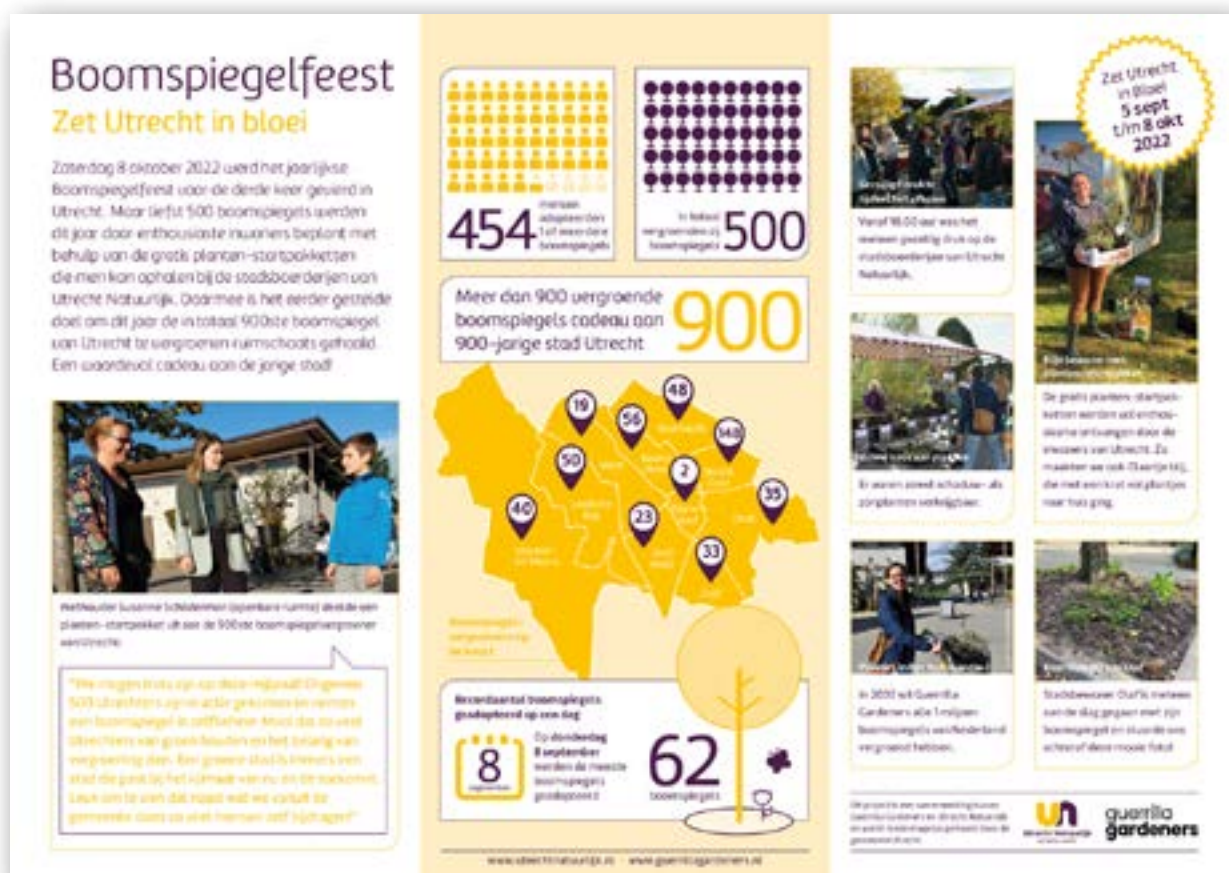

Nationale Boomspiegelfeest weer succes

Het boomspiegelfeest was weer een succes dit jaar. 454 Utrechters hebben 500 boomspiegels vergroend en zo hebben we in het jaar dat Utrecht haar 900 jarig bestaan viert de 900e boomspiegel vergroend! Zie ook de bijgevoegde infographic. Gemeente Utrecht doet mee aan het Nationale Boomspiegelfeest om aandacht te vragen voor de vergroening van boomspiegels. Groene boomspiegels zien er niet alleen gezellig uit, maar dragen ook bij aan de biodiversiteit in de stad en aan klimaatadaptatie van de straat. Bovendien stimuleren en versterken we hiermee de samenwerking in de stad en het zelfbeheer van openbaar groen.

In 2020 vergroenden we 175 boomspiegels, in 2021 370 en in 2022 500. In totaal zitten we nu op 1045 vergroende boomspiegels. Daarmee was deze editie weer succesvoller dan de vorige.

▼ Folder boomspiegelfeest
via Stichting Utrecht Natuurlijk
en de Stichting Guerrilla
Gardeners.

Groenblauwe routes

Rondje stadseiland

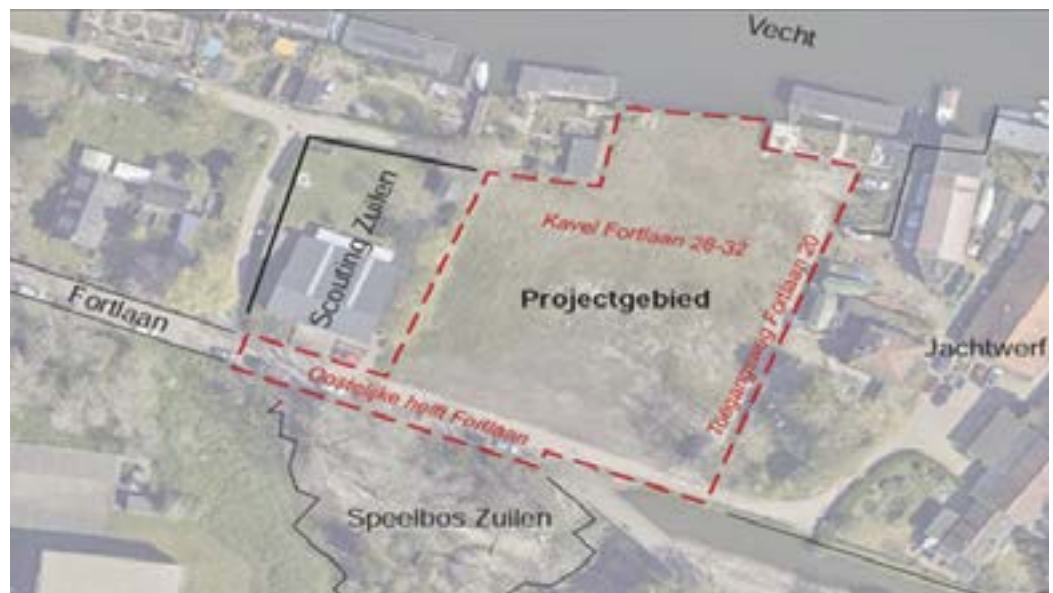
In 2022 stelde de raad de leidende principes en de ontwerputgangspunten vast voor het gedeelte van het Rondje Stadseiland langs het Merwedekanaal. Het Rondje Stadseiland vormt de voorbode van de schaalsprong Groen die nodig is om in de behoefte van alle nieuwe inwoners van Zuidwest, Binnenstad en aanliggende wijken te voorzien. Het vastleggen van de leidende principes is nu nodig omdat de parkontwikkeling gefaseerd plaatsvindt en om zowel nu als in de verdere toekomst inrichtingsplannen te maken die leiden tot een samenhangend en herkenbaar nieuw park voor Utrecht. Met de aanleg van het Rondje Stadseiland, een twaalf kilometer lang oeverpark in het westen van Utrecht, geven we invulling aan deze groene opgave vanuit de RSU. Deze uitgangspunten zijn ook al vertaald in deelgebied 4 en 5 van de Merwedekanaalzone.

Als deelproject van het Rondje Stadseiland hebben we in 2022 fase 1 uitgevoerd van de Johan Wagenaarkade. Dit gedeelte is toegankelijker gemaakt met een fietspad en wandelpad. Ook is er ca 400 m² extra groen gerealiseerd. Daarnaast heeft het bestaande groen meer waarde en kwaliteit gekregen met ca 200 m gemengde hagen, 20 nieuwe bomen, en onderbeplanting in de vorm van meerstammige heesters om de ecologische waarde te versterken.

Vecht

Langs de Vecht hebben we met de omgeving een inrichtingsplan gemaakt voor de uitbreiding van het Niftarlakepark met het gebied Fortlaan. Er is een IPvE voorbereid voor de uitvoering en in 2023 gaan we het traject in voor aanpassing van het bestemmingsplan, dat nu nog de bestemming Bedrijventerrein heeft.

► Weergave projectgebied Fortlaan

Amsterdam Rijnkanaal

In januari hebben we eindelijk een gedeelte van het Demkaterrein langs het Amsterdam Rijnkanaal kunnen verwerven. Daarmee kon een start gemaakt worden met het verdere proces om dit om te vormen tot een bijzondere plek in Zuilen. Dit pakken we samen met Rijkswaterstaat op, die de bocht van het Amsterdam Rijnkanaal hier wil aanpassen.

Parken

Park Kasteeltuin Nijevelt

Park Kasteeltuin Nijevelt, in de wijk Vleuten-de Meern, is gerealiseerd. Ooit stond hier het kasteel Nijevelt. We herstelden de moestuin in oude luister, een fruitboomgaard, een nieuw fietspad met 3 bruggen is aangelegd, een loopbrug, en er zijn nieuwe bomen toegevoegd. Door deze verbeteringen is het park interessanter en beter passend bij de omgeving geworden, ook sluit het aan bij de historische structuren. Bij de Kasteeltuin is een bijzonder sluisje uit de 17e gevonden. Na onderzoek is deze in situ begraven.

►Verbeteringen Park
Kasteeltuin Nijevelt

Scheggen

Vechtscheg

Een belangrijke bouwsteen voor de Vechtscheg is het Natuurgebied Zuilen. Hiervoor hebben we een concept-visie opgesteld die voor inspraak is vrijgegeven en hiervoor hebben we alle reacties verzameld. De visie gaat uit van het versterken van de natuur- en erfgoedwaarden in dit gebied met ook ruimte voor recreatie.

Kromme Rijnscheg

In de Kromme Rijnscheg ligt het Lunettenpark. Hiervoor hebben we in december het IPVE/FO deel 1 vastgesteld. Ook zijn we verder gegaan met het uitvoeren van de werkzaamheden aan het Achterland van Lunet I. In Lunettenpark is het Achterland van Lunet I geoptimaliseerd met een verbeterd fietspad, verbeterd groen, 22 extra bomen en enkele wandelpaden zodat het toegankelijker is geworden voor recreatie en de ecologische verbinding met het omringende landschap is verbeterd.

► Verbeteringen achterland
Lunet 1

► Beeldcollage groene
schaalsprong

Groen om de stad

Om de groei van de stad en de extra gebruiksdruk op de recreatiegebieden op te vangen, werken we samen met de partners van de U10 aan de agendering van nieuwe regionale groengebieden en groenblauwe routes. Deze ambities zijn overgenomen in het Integraal Ruimtelijk Perspectief voor de regio. We verkenden hoe we in gebiedssamenwerkingen deze ambities kunnen gaan realiseren als onderdelen van de integrale ontwikkeling. Dit heeft geleid tot een aanpassing in de structuur en aansturing van de recreatieschappen.

Groen Groeit Mee

In samenwerking met de provincie en de regio's Foodvalley en Amersfoort werken we aan het programma Groen Groeit Mee. De inzet richt zich zowel op de strategische inzet als op het realiseren van op korte termijn haalbare doelen; een begin maken met wat nu al kan. We werken samen met provincie en buurgemeenten om de bestaande recreatiegebieden (nu in eigendom van het Recreatieschap De Stichtse Groenlanden en beheerd door Recreatie Midden Nederland) aantrekkelijk, toegankelijk en veilig te houden.

We zoeken de samenwerking met de verschillende terrein beherende organisaties, om in de landschappen om de stad te werken aan natuur en recreatie. Samen met provincie en drie buurgemeenten ondersteunen wij Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten financieel om belangrijke groengebieden zoals Haarzuilens en Gagelbos goed te beheren, zodat deze gebieden veilig en toegankelijk zijn voor onze inwoners. Ook werken we samen aan het plan om het recreatiegebied Nedereindse Plas verder te ontwikkelen.

► Groen Groeit mee samenwerking in Haarzuilens

Vergroten biodiversiteit (Groene Web)

Voor het Groene web doen we projecten om de biodiversiteit te vergroten en om de natuur dichterbij de mens te brengen. Verder monitoren we een aantal soorten en daarover rapporteren we in het duurzaamheidsverslag.

We zijn uitgeroepen tot Bodemdierenstad in 2022. Dit laat zien dat Utrecht een bodemdierenvriendelijke stad is die de waardering voor de ondergrondse biodiversiteit actief uitdraagt.

Speciaal voor wilde bijen zijn er twee bijenburchten gebouwd en voor de grootoorvleermuis zijn 3 vleermuiskelders in het talud van de Waterlinieweg geschikt gemaakt.

We betrekken inwoners bij het vergroten van de kennis over plant- en diersoorten die in de stad voorkomen, zoals met de visdeurbel, wildcamera's in tuinen en het project Tel Insecten Mee (TIM). TIM is een vijfjarig project waarin Utrechters met hulp van de Vlinderstichting op verschillende plaatsen dagvlinders, nachtvlinders, bijen & hommels en libellen tellen. Op die manier leren we meer over de soorten insecten die voorkomen in Utrecht en hoe het met ze gaat.

We hebben een veldgids uitgebracht en naar aanleiding daarvan ook aan ruim 150 collega's cursussen gegeven over hoe te werken met de gedragscode/leidraad Wet Natuurbescherming. Voor het maaibeheer konden de inwoners opnieuw aangeven waar ze het maaibeheer willen hebben gericht op meer kruiden en bloemen en wat daarmee interessant is voor insecten en vlinders.

► Utrecht uitgeroepen tot Bodemdierenstad 2022,

►► Bouw van bijenburcht voor wilde bijen

► Visdeurbelweert een succes

►► Inspraak maaibeheer door bewoners voor bevordering biodiversiteit

Gemeente Utrecht

Bezoekadres: Stadsplateau 1, 3533 JE Utrecht

Postadres: Postbus 8406, 3503 RK Utrecht

Telefoon: 030 - 286 00 00